

Lämpimästi tervetuloa!

Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin yleisperehdytys ja lapsivaikutusten arvioinnin perusteet

27.8.2024

Johanna Laaja, erityisasiantuntija
Elina Sirén, erityisasiantuntija

© UNICEF/Hanna-Kaisa Hämäläinen

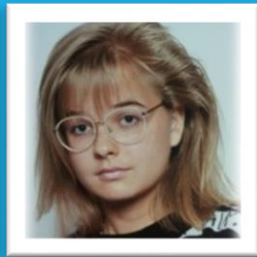
#LapsiystavallinenKunta
#LapsenOikeudet

@unicef_fi

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tiimi

Oona
Kareinen

Sanna
Koskinen

Elina
Siren

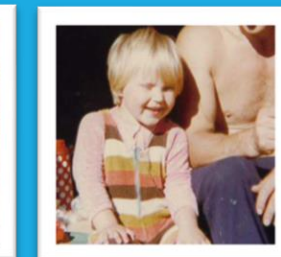
Erika
Turunen

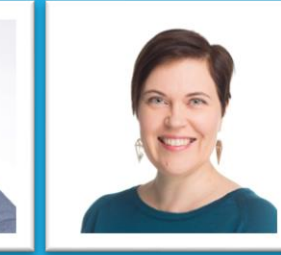
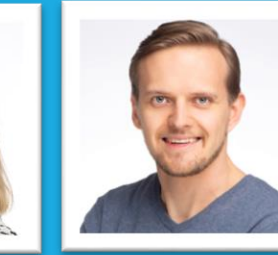
Johanna
Laaja

Mikael
Malkamäki

Minna
Suihkonen

Digipalvelu

Viestintä

**Mahtavaa, että
olet mukana ja lasten puolella!**

Mistä päin Suomea tulet linjoille?

Pohjois-Suomi

Itä-Suomi

Länsi-Suomi

Keski-Suomi

Etelä-Suomi

Missä roolissa mukana täällä tänään?

www.menti.com

KOODI: 5428 4064

**Mitä odotuksia/suoria kysymyksiä tälle
tilaisuudelle ja alustajille?**

Viestithän somessa!

#LapsiystävällinenKunta

#LapsenOikeudet

@unicef_fi

Tilaisuuden sisältö

Osio 1: UNICEF ja Lapsiystävällinen kunta –malli ja kokemuksia kunnista

Osio 2: YK:n lapsen oikeuksien sopimus
Lapsiystävällinen kunta -mallin perustana

Osio 3: Lapsiystävällinen kunta -työn prosessi

Kemiönsaaren valtuutetun / LYK-koordinaattorin Marjaana Hoikkalan vierailu

Osio 4: Lapsivaikutusten arviointi

Osio 1:

UNICEF ja Lapsiystävällinen kunta -malli

Vaikutusvaltaisın lapsen oikeuksien puolustaja

YK:n lastenjärjestö
UNICEF tekee työtä kaikkialla
maailmassa, yli 190 maassa.

Poistamme rakenteellisia syitä,
jotka aiheuttavat eriarvoisuutta.

Toimimme yhteistyössä valtioiden,
kuntien, yritysten ja muiden
toimijoiden kanssa.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin vuonna 1989

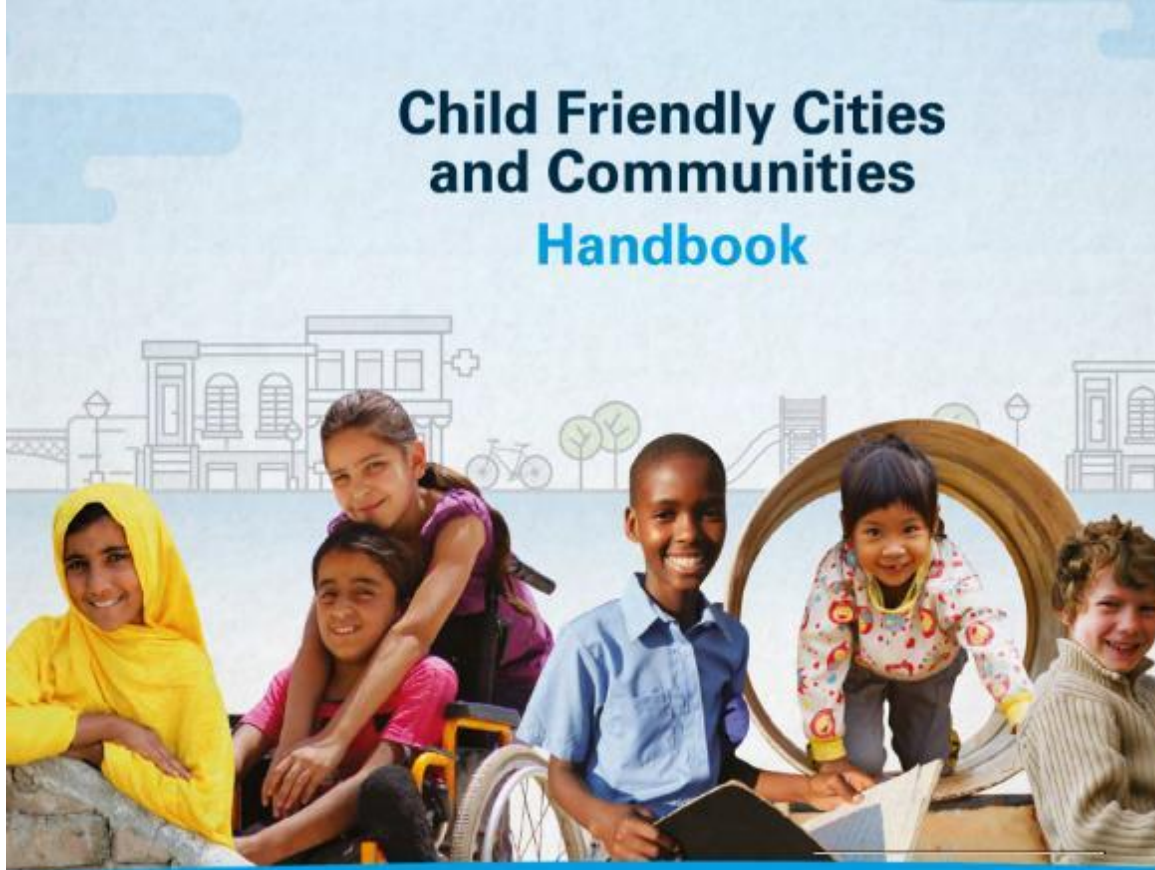
Lue lisää:

- [Lapsen oikeuksien sopimus](#)
- [Lapsen oikeudet kunnassa](#)

Mallin taustalla UNICEFin Child Friendly Cities Initiative

- yli 40 maassa
- Noin 3500 kaupungissa

Lue lisää: [Child Friendly Cities Initiative \(eng\)](#)

Child
Friendly
Cities
Initiative

unicef
for every child

Lapsiystävällinen kunta -malli tavoittaa yli puolet Suomessa asuvista lapsista

- Malli tavoittaa **55 %** Suomessa asuvista lapsista.
- Mukana on 59 kuntaa eri puolilta Suomea.
- Asukasluvultaan suurin kunta on Helsinki (664 028), pienin Marttila (1 979).

Vuonna 2024 mukana olevat 59 kuntaa

Vuosina 2012-2019 aloittaneet

Forssa
Hämeenlinna
Jyväskylä
Kirkkonummi
Kokkola
Lappeenranta
Lempäälä
Lohja
Nokia
Oulu
Pori
Puumala
Rovaniemi
Seinäjoki
Tammela
Turku

Vuonna 2020 aloittaneet

Eurajoki
Isokyrö
Janakkala
Joensuu
Kauhajoki
Keuruu
Kotka
Lapinjärvi
Leppävirta
Liminka
Loppi
Loviisa
Maalahti
Outokumpu
Pedersöre
Ranua
Riihimäki

Vuonna 2021 aloittaneet

Helsinki
Kurikka
Liperi
Sotkamo
Tampere
Vantaa
Vesilahti
Vihti

Vuonna 2022 aloittaneet

Hamina
Imatra
Kempele
Kuopio
Salo
Vaasa

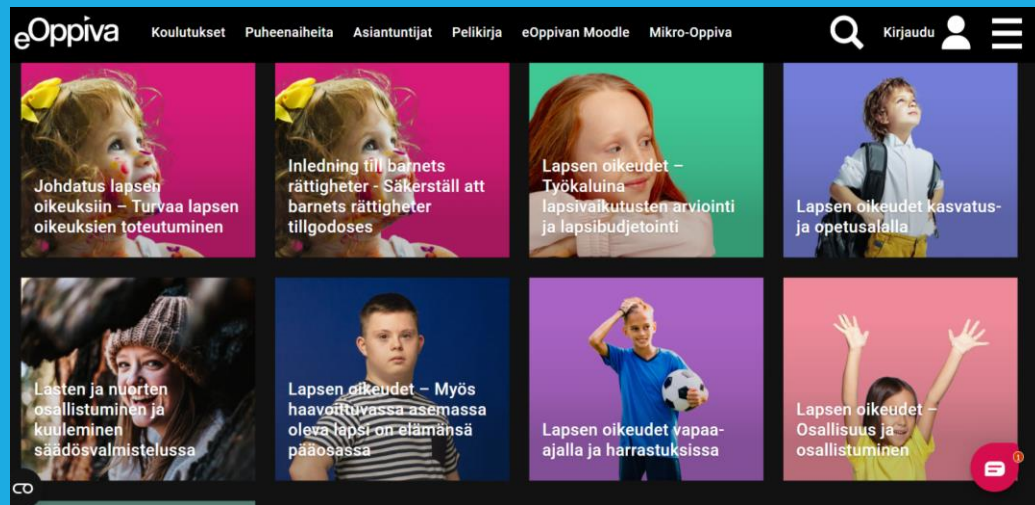
Vuonna 2023 aloittaneet

Hattula
Kangasala
Kemiönsaari
Kärkölä
Tuusula
Vöyri

Vuonna 2024 aloittavat

Humppila
Marttila
Rautalampi
Ruokolahti
Tornio
Ylöjärvi

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli on yksi lapsistrategian toimeenpanon muoto kunnissa.

<https://www.eoppiva.fi/kokoelmat/lapsen-oikeudet/>

[Kansallinen lapsistrategia](#)

unicef

[Katso video tästä](#)

Mä oon ihan täydellinen.

**Lapsiystävällinen kunta
-mallin tavoitteena on**

**jokaisen lapsen
hyvä elämä.**

Lapsiystävällinen kunta - malli on työväline, jonka avulla kunta

- tunnistaa, missä sillä on parannettavaa lapsen oikeuksien suhteen
- määrittelee, mitä sen tulee tehdä, jotta jokaisen lapsen oikeudet toteutuisivat kunnassa mahdollisimman hyvin
- seuraa järjestelmällisesti työnsä edistymistä.

© UNICEF/Hanna-Kaisa Hämäläinen

“Lapsiystävällinen kunta on
koko kunnan
eri tasojen ja tahojen yhteisen työn tulos.”

Lapset ja nuoret

Lapsiystävällinen kunta -työn pääperiaatteet

- Kunta keskittyy kehittämistyössä kaikkein **haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin** ja **kunnan suurimpiin lapsenoikeusongelmiin**.
- Kunnan kehittämistyössä toteutuu **lasten osallisuus**.
- Kehittämistyön tavoitteet ja toimenpiteet ohjaavat **koko kuntaa**.
- Kunta tavoittelee kehittämistyöllään **pitkäkestoisia muutoksia**.
- Kunta **viestii** kehittämistyöstään aktiivisesti.

- Lisäksi UNICEF ja malliin mukaan valittu kunta tekevät ennen yhteistyön käynnistymistä **sitoumuksen**, jossa määritellään yhteistyön edellytykset.

**Miltä Lapsiystävällinen kunta -työ
kunnissa näyttää?**

Muutos tästä - - - - - →	...kohti tätä.
Lapset vain toiminnan kohteena "Organisaatiolähtöisyys"	Lapset aktiivisina toimijoina "Lapsilähtöisyys, lapsinäkökulma"
"Ei niillä lapsilla ollut mitään sanottavaa asiaan" "Ei ne alakoululaiset vastanneet meidän kyselyyn"	Monipuoliset menetelmät ja kuulemisen tavat antavat monenlaisille ja eri ikäisille lapsille mahdollisuuden osallistua
Lapsiparlamentti ja/tai nuorisovaltuusto toimii kunnassa, mutta näillä ryhmillä ei ole aitoja vaikuttamismahdollisuuksia	Merkitykselliset osallistumismahdollisuudet ja arvostus monipuoliseen asiantuntijuuteen
Lapset keskimäärin	Ketkä lapset / lapsiryhmät?
Lapsen edun käsite poliittisena pelinappulana	Lapsen edun ensisijaisuus päätöksenteon ja toimintakulttuurin lähtökohtana

Vantaan valtuustolle
lapsilasit
Tammikuussa 2024

Nokiassa lapsilasit kuntapäätäjille

Lapsilasien luovutus

- Lapsen oikeuksien viikon alkajaisiksi ennen kaupunginvaltuuston kokousta päätäjille luovutettiin lapsilasit muistutuksena lapsinäkökulman huomioimisesta päätöksenteossa.
- Lasten askartelemat lapsilasit ja saatekirje lapsivaikutusten arvioinnin merkityksestä.

Nokian Uutiset

Lapsilaseilla näkee kauas ja lähelle

Nokian kaupunginvaltuustolle jaettiin varhaiskasvatukseen lasten askartelemat lapsilasit, joilla päätäjät voivat tarkastella asioita lasten näkökulmasta.

[Linkki uutiseen aiheesta](#)
[Linkki Nokian LYK-sivuille](#)

Kuvalähteet: Anette Lehtonen/Nokia

Outokummun kuntastrategiaan lapsilta omat tavoitteet ja toimenpiteet

Outokummussa lapset olivat mukana kuntastrategian työstämisessä eri tavoin.

Valmiissa strategiassa on lasten ja nuorten oma kokonaisuus, jossa toimenpiteinä mm. rakkauden lisääminen.

[Linkki strategiaan](#)

		Yritykset
Roskaamisen vähentäminen sekä kukkien ja eläinten lisääminen	Toteutamme kampanjoita ja tempauksia roskattomasta Outokummusta. Edistämme kaupungin vihreyttä monipuolistamalla viheralueita ja lisäämällä istutuksia. Edistämme eläinten elinympäristöjä.	Kaupunkirakennepalvelut Hyvinvointipalvelut Hallintopalvelut Jätekuikko Oy
Lisää rakkautta ja kavereita kaikille	Haastamme kaikki outokumpulaiset lisäämään rakkautta toisiaan kohtaan 	Kaikki outokumpulaiset
Lisää eri alojen yrityksiä Outokumpuun: esim. jäätelökioski torille, salapoliisikauppa, eläinkauppa, taikakauppa ja yhden euron TV-kauppa	Selvitämme Business Joensuun kanssa uusien ja olemassa olevien yritysten mahdollisuuksia monipuolistaa tarjontaa Outokummussa. Mahdollistamme pop-up -tapahtumia, messuja ja pikkuyrittäjien toimintaa Kummun koululla.	Koko kaupunkikonserni Business Joensuu Kummun koulu

Turun kaupunki ✓
@Turkukaupunki

Turun kaupunki sisällyttää kansallisen lapsistrategian uudet lapsen oikeuksien koulutukset henkilöstökoulutuksina.
turku.fi/uutinen/2023-0...
#Turku #LapsiystavallinenKunta #TurkuTekeeHyvaa #LapsenOikeudet #LapsenOikeudet365

1.00 ip. · 16. helmik. 2023 · 1130 Näyttöä

Turun uutisen linkki

Helsingin kaupunki ✓
@helsinki

Lapsen oikeudet tehdään todeksi arjessa, siksi lasten ja nuorten parissa työskentelevä henkilöstömme saa lisäkoulutusta lapsen oikeuksista.
hel.fi/fi/uutiset/hel...

#Helsinki #LapsenOikeudet #LapsenOikeudet365 #LapsiystavallinenKunta #StadinHYTE

2.11 ip. · 16. helmik. 2023 · 3 650 Näyttöä

Vantaan kaupunki
@VantaanKaupunki

Ajankohtaista #Vantaa:lla Vantaan työntekijät ja päättäjät perehtyvät lapsen oikeuksiin koulutuksessa

vantaa.fi
Vantaan työntekijät ja päättäjät perehtyvät lapsen oikeuksiin koulutuksessa Vantaa on sitoutunut lapsiystävällisyyden edistämiseen. Kaikki kaupungin työntekijät ja luottamushenkilöt käyvät lapsen oikeuksiin johdattavan ...

2.45

Ritva Viljanen
@RitvaViljanen

Vantaa haluaa olla Unicefin lapsiystävällinen kunta. Siksi joka ainoa Vantaalla työskentelevä käy lasten oikeuksia koskevan koulutuksen. Vaatii työaika, mutta lasten oikeudet velvoittavat meitä kaikkia. #vantaa #unicef #lapsiystavallinenkunta

unicef

Tampereen kaupunki
@Tamperekaupunki

Lasten oikeuksien toteuttaminen on aikuisten yhteinen tehtävä
dlvr.it/SjW2KQ #Tampere

2.07 ip. · 16. helmik. 2023 · 687 Näyttöä

Osio 2:

YK:n lapsen oikeuksien sopimus

Lapsiystävällinen kunta -mallin perustana

– neljä yleisperiaatetta

Lapsiystävällinen kunta -malli rakentuu lapsen oikeuksien sopimuksen neljän yleisperiaatteen ympärille

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus [art. 2]

Lapsen edun ensisijaisuus [art. 3]

Oikeus elämään ja kehittymiseen [art. 6]

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen eli osallisuus [art.12]

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus (artikla 2)

- Velvollisuus taata lapsen oikeudet **jokaiselle lapselle**.
- Syrjimättömyys ei tarkoita aina **samanlaista kohtelua kaikille**, vaan erilainen kohtelu on joskus sallittua ja tarpeellista syrjinnän vähentämiseksi (positiivinen erityiskohtelu).
- Syrjinnän kieltö edellyttää **aktiivisia toimenpiteitä** syrjinnän tunnistamiseksi, puuttumiseksi sekä epäyhdenvertaisuuden korjaamiseksi.
- Velvoite edellyttää aktiivisesti pyrkimään **tunnistamaan** sellaiset **haavoittuvassa asemassa olevat lapsiryhmät**, joiden oikeuksien tunnustaminen ja toteuttaminen voi vaatia erityisiä toimenpiteitä.

Lapsen edun ensisijaisuus (artikla 3.1)

- Velvoite **arvioida ja punnita** lapsen etua sekä antaa lapsen edulle **etusija** päätösharkinnassa.
- Velvoite koskee
 - yksittäistä lasta → yksilöpäätökset
 - lapsia ja nuoria ryhminä → lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi
 - kaikkia **suoraan ja välillisesti** lapsia ja nuoria koskevia päätöksiä ja toimintoja.

LAPSEN ETU YKSILOPÄÄTÖKSISSÄ

- VANTAAN KAUPUNGIN MALLI

Päätöstä valmistelevan muistilista

Presentation last saved: Just now

Huolehdi, että alla olevat asiat toteutuvat päätöksentekoprosessissa:

- **Kaikki päätöksenteossa mukana olevat ymmärtävät, että lapsella on oikeus ja mahdollisuus ilmaista omat näkemyksensä.**
- **Taustatiedot ja lähtötilanteen kartoitus.** Työntekijä selvittää kaikki tarpeelliset tosiseikat ja tiedot, joilla on lapsen edun arvioinnissa merkitystä. Tietolähteitä ovat usein lapsen itsensä lisäksi esimerkiksi perheenjäsenet, opettajat tai ystävät. Tietojen totuusperä selvitetään.
- **Toiminta on riittävän ripeää.** Päätöksenteon viipyminen voi haitata lapsen kehitystä. Lapselle viikko tai kuukausi voi olla pitkä aika.
- **Käytössä on kaikki tarvittava asiantuntemus.** Hyödynnetään tarvittaessa eri alojen ammattilaisia.
- **Lapsi ja hänen huoltajansa ovat aktiivisesti mukana prosessin kaikissa vaiheissa:** valmistelun alkaessa, valmistelussa, päätöksen voimaantulossa ja seurannassa.
- **Lapsi saa tietoa omasta asiastaan ja ymmärtää, mistä siinä on kyse.**
- **Lasta kuullaan** hänen ikä- ja kehitystasonsa mukaisella tavalla, turvallisessa ympäristössä, oikea-aikaisesti, kunnioitavasti ja sensitiivisesti.
- **Lapsella on mahdollisuus käyttää edustajaa/avustajaa oman mielipiteensä esille tuonnissa.**
- **Lapsi ja huoltaja ymmärtävät päätöksentekoprosessin,** miten lapsen etu on arvioitu ja huomioitu päätöstä tehdessä sekä miten päätös on perusteltu.
- **Lapsi ja/tai huoltaja saavat tiedon, että päätökseen voi hakea muutosta tai kannella päätöksestä.** Perhettä neuvotaan tarvittaessa myös mahdollisuudesta saada oikeusapua.

Päätöksellä on suuri merkitys lapselle/nuorelle

Ei etua ilman osallisuutta

Kuule ja kuuntele aidosti lasta/nuorta

Älä oletta

Perustelee päätös

Huomioi lapsen kokemus ajankulusta aikatauluissa

Pidä lapsi/nuori toiminnan keskiössä koko prosessin ajan

Vantaan kaupungin Lapsen etu yksilöpäätöksissä -malli

Oikeus elämään ja kehittymiseen (artikla 6)

- Kehittyminen laaja ja kokonaisvaltainen käsite: lapsen fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kehitys.
- Velvoite järjestää parhaat mahdolliset olosuhteet lapselle hänen nykyisessä elämässään ja kehityksessään. Ei ole kyse vain lapsen kehityksen turvaamisesta aikuisuutta varten.
- Velvoite sisältää kaikkien lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin osa-alueiden turvaamisen: mm. oikeus **terveyteen, turvaan, oppimiseen, leikkiin, lepoon ja vapaa-aikaan, riittävään elintasoon ja koulutukseen.**

Oikeus elämään ja kehittymiseen (artikla 6)

- Velvoittaa **suojaamaan lasta aktiivisesti hänen kehitystään vaarantavalta toiminnalta**, kuten väkivallalta, kiusaamiselta, välinpitämättömältä kohtelulta, työnteolta, huumeidenkäytöltä sekä seksuaaliselta ja muulta hyväksikäytöltä.
- Velvoittaa myös **takaamaan ja järjestämään lapselle avun ja tuen**, jos lapsi on joutunut em. toiminnan kohteeksi

Vantaalla työtä turvallisuuden lisäämiseksi

- Turvallisemman tilan periaatteet käyttöön kaikissa Vantaan kaupungin omissa tiloissa | Vantaa
- Vantaan oma video kaupungin LYK-työstä

Mitä turvallisempi tila tarkoittaa?

Turvallisempi tila on paikka, joka tarjoaa paikallaolijoille tunteen fyysisestä, henkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitse kohdata minkäänlaisia syrjinnän, kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan muotoja. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea aktiivista toimintaa tämän ehkäisemiseksi ja puuttumista tilanteisiin, joissa näin tapahtuu. Turvallinen tila on myös saavutettava ja esteetön.

Turvallisemman tilan periaatteiden käyttöönotto on konkreettinen teko, jonka avulla voimme aktiivisesti edistää jokaisen tilan käyttäjän turvallisuutta ja mahdollisuutta osallistua tilan käyttöön ja toimintaan juuri sellaisenaan kuin on.

Käytännössä tämä toteutuu niin, että tilan käyttäjien kanssa kootaan yhdessä yhteiset periaatteet ja kaikkia tilaa käyttäviä edellytetään noudattavan niitä.

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen eli osallisuus (artikla 12)

- Velvoite kattaa lapsen oikeuden **esittää vapaasti näkemyksensä** sekä saada **näkemyksensä huomioon otetuksi** häntä koskevissa asioissa.
- Velvoite tukea järjestelmällisesti ja jatkuvasti **lasten mahdollisuuksia vaikuttaa** sekä omaan elämäänsä ja lähiympäristöönsä että yhteiskuntaan laajemminkin.
- Lapsen oikeudelle ilmaista näkemyksensä **ei voida asettaa** minkäänlaisia **ikärajoja**.
- Osallisuudella välitön yhteys lapsen edun ensisijaisuuteen.

Unifit

[Katso video tästä](#)

**Millä konkreettisilla keinoilla
lapsen oikeuksia voidaan edistää
kunnissa ja hyvinvointialueilla?**

www.menti.com

KOODI: 5428 4064

Millä konkreettisilla keinoilla lapsen oikeuksien sopimusta edistetään?

Lapsen oikeuksien sopimuksen yleiset täytäntöönpanotoimet

- Koulutus ja tiedottaminen
- Lapsen oikeuksien täytäntöönpanon koordinointi
- Tietojen keruu, analysointi, indikaattorien kehittäminen
- Tarve lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnille, lapsivaikutusten arviointi
- Lasten tekeminen näkyväksi talousarvioissa, lapsibudjetointi
- Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa
- Lasten ennakkolliset/jälkikäteiset oikeusturvakeinot kunnassa / eri toimialoilla
- (Lainsäädännölliset toimenpiteet)

Committee on the Rights of the Child

UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
TREATY BODIES

YK:n lapsen oikeuksien komitean
loppupäätelmät Suomelle 2023,
CRC/C/FIN/CO/5–6

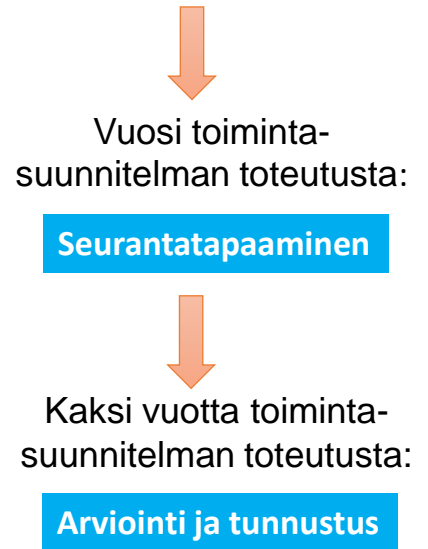
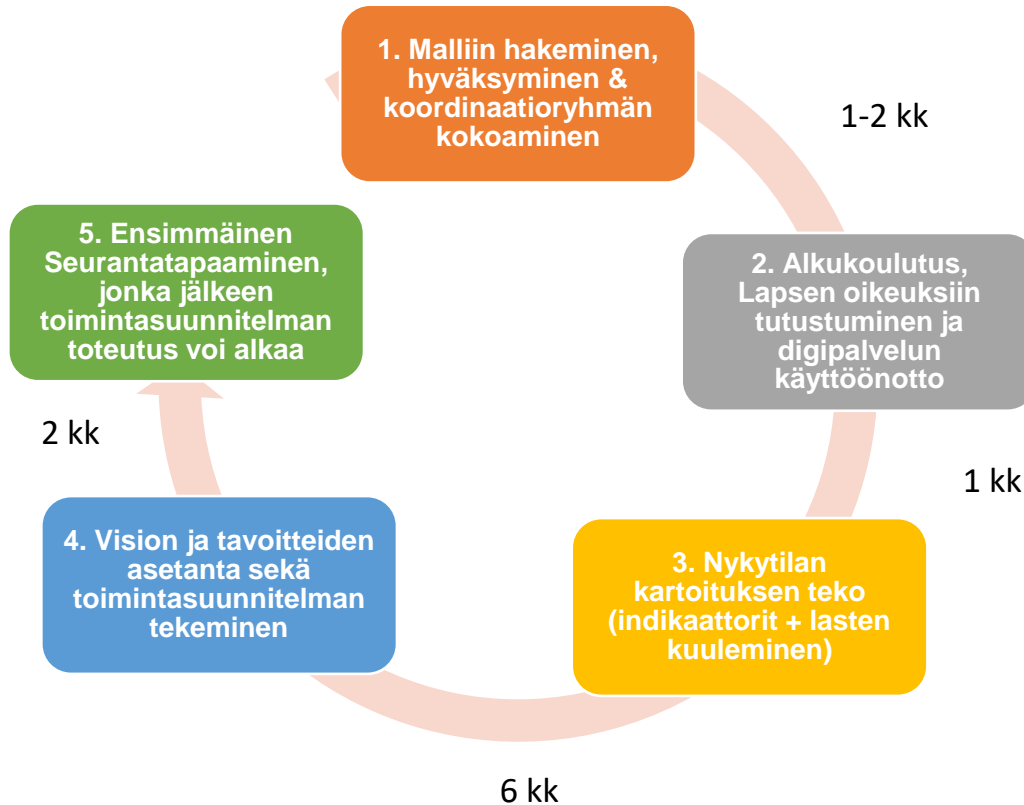
Osio 3:

Lapsiystävällinen kunta -mallin prosessi ja
kokemuksia kunnista

Näin malli etenee:

1. Malliin hakeminen
2. Lapsen oikeuksiin tutustuminen
3. Nykytilan kartoitus
4. Tavoitteet ja toimintasuunnitelma
5. Seuranta, arviointi ja tunnustus

Lapsiystävällinen kunta -työn aloitussykli n. 2,5 vuotta

Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen neljä kriteeriä

– Kunta on...

1. toteuttanut mallin **pääperiaatteita**.
2. edennyt **ohjeistusten ja sitoumuksen mukaisesti**.
3. saanut **valmiiksi valtaosan toimintasuunnitelmassa asettamistaan toimenpiteistä ja valituissa tavoitteissa on tapahtunut tasonousua ja/tai positiivista kehitystä**.
4. **sitoutunut jatkamaan Lapsiystävällinen kunta –työtä** tunnustuksen jälkeenkin

Tunnustus on voimassa kunnan kehittämistyön vaiheesta riippuen joko kaksi tai neljä vuotta myöntämisen jälkeen.

Osio 4:

Lapsivaikutusten arviointi

Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)

=

**lasten edun ensisijaista huomioon
ottamista päätöksissä, jotka koskevat
lapsia ryhmänä**

*Millaisia vaikutuksia päätöksellä on lasten eri
oikeuksien toteutumiseen, hyvinvointiin ja arkeen?*

*Millainen päätös toteuttaa lapsen oikeuksia parhaalla
mahdollisella tavalla?*

Lapsivaikutusten arviointi

- Edistää jokaisen lapsen oikeuksien täysimääräistä toteutumista ja hyvää elämää
- On päätöksenteon valmistelun työväline, jonka avulla voidaan tehdä perusteltuja, tietoon pohjautuvia päätöksiä
- Edistää fiksumpaa, kestävämpää ja taloudellisesti vaikuttavampaa päätöksentekoa

Lapsivaikutusten arviointi osana Lapsiystävällinen kunta -työtä

- **83 %** LYK-kunnista on toimintasuunnitelmassaan sitoutunut **lapsivaikutusten arvioinnin käyttöön** ja sen **systemaattiseen toteuttamiseen edistämiseen**

Lapsivaikutusten arviointi osana Lapsiystävällinen kunta -työtä

- Suomen UNICEF
 - tukee kuntia toimenpiteiden valinnassa, mittareiden asetannassa, etenemisen seurannassa sekä tavoitteen ja tulosten saavuttamisen arvioinnissa
 - järjestää [lapsivaikutusten arviointi –koulutuksia](#)
- Päämääränä pitkäkestoiset muutokset kunnan toimintaan
 - LAVA on nivoutunut kuntien johtamis- ja päätöksentekorakenteisiin sekä -prosesseihin

Lapsivaikutusten arviointia Oulussa ja Sotkamossa

Oulun lapsivaikutusten arvioinnin toimintamalli

Oulun lapsivaikutusten arvioinnin toimintamalli perustuu kaupunginhallituksen linjaukseen (§417, 2021).

Toimintamalli koostuu:

1. Toimialojen yhteinen ohjeistus, joka vaatii toimivien käytänteiden kehittämistä lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamiseen kaikkien toimialojen osalta.
2. Valmistelijoiden sähköinen dokumenttipohja www.hyvinvointikertomus.fi -sivustolla.
3. Lapsivaikutusten arviointiin liittyvät työkalut ja niiden ylläpito.
4. Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönoton seuranta.
5. Koulutukset ja infot lapsivaikutusten arvioinnista.

Oulussa vaikutuksia arvioidaan lapsen edun osatekijöiden kautta, jotka pohjautuvat lapsen oikeuksien komitean määritelmään: 1) Lapsen hyvinvointi, vapaa-aika ja arki, 2) Huolenpito, suojaaminen ja turvallisuus, 3) Ihmissuhteet, identiteetti ja haavoittuva asema, 4) Terveys, 5) Koulutus ja varhaiskasvatus sekä 6) Lasten näkemysten huomioiminen.

Sotkamon kunta

574 followers

11mo · Edited

Tiedätkö, miten lapset ja nuoret voivat vaikuttaa omaan arkeensa ja ympäristöönsä? Sotkamossa tämä on tärkeä teema, jota LYK-kuntakoordinaattori Janne Huotari konkretisoi uusimmassa blogikirjoituksessaan.

#lapsiystävällinenSotkamo

Lasten ja nuorten uutiset sekä lapsivaikutusten arviointi -LYK-kuntakoordinaattorin blogi - Sotkamo

sotkamo.fi

4

Lapsivaikutusten arviointi kunnan velvoitteena

- **YK:n lapsen oikeuksien sopimus**
 - 3.1 art. lapsen edun ensisijaisuus
 - 12 art. lapsen oikeus saada ilmaista näkemyksensä ja saada se huomioon otetuksi
 - 4 art. valtioiden velvollisuus ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimiin lapsen oikeuksien toteuttamiseksi
- **Perustuslaki** (6 § lasten oikeus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja 22 § perus- ja ihmisoikeuksien turvaaminen)
- **Hallintolaki** (31 § viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä)
- **Varhaiskasvatustalaki** (4 § lapsen edun ensisijaisuus ja 24 § varhaiskasvatuksen arviointi)
- **Perusopetuslaki** (3 a § lapsen edun ensisijaisuus ja 21 § koulutuksen arviointi)
- **Lukiolaki** (56 § koulutuksen arviointi)
- **Laki ammatillisesta koulutuksesta** (126 § koulutuksen arviointi)
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki** (6 § hyvinvointi- ja terveysvaikutusten ennakkoarviointi kunnassa)
- **Maankäyttö- ja rakennuslaki** (9 § vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa)

**Millaisten asioiden valmistussa teillä on tehty
tai tulisi tehdä lapsivaikutusten arviointia?
onkreettisilla keinoillaan edistää kunnissa?**

www.menti.com

KOODI: 5428 4064

Lapsen edun ensisijaisuus (LOS 3 art.)

“Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien **toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.**”

- Lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro. 14.
(Lapsen etu ja LAVA)
- Kaikki lapsen oikeuksien yleiskommentit suomennettuna

Lapsivaikutusten arvioinnilla

- Tunnistetaan onko ratkaisulla
 - haitallisia vaikutuksia lapsille? Miten niitä voidaan vähentää?
 - positiivisia vaikutuksia lapsille? Miten niitä voidaan vahvistaa?
- Erityisesti huomioitava haavoittuvassa asemassa olevat lapset

Esimerkkejä haavoittuvassa asemassa olevista lapsiryhmistä

- ulkomaalaistaustaiset lapset
- turvapaikanhakijalapset
- vieraskieliset lapset
- seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvat lapset ja nuoret
- mielenterveysongelmia kohdanneet lapset/ kohdanneiden perheiden lapset
- päihdeongelmia kohdanneet nuoret / kohdanneiden perheiden lapset
- köyhien tai vähävaraisten perheiden lapset
- toimintarajoitteiset, neuropsykiatrisesti oireilevat, pitkäaikaisesti sairaat tai vammaiset lapset
- syrjäseudulla tai sosioekonomisesti heikommin toimeentulevalla alueella asuvat lapset
- syntymäkodin ulkopuolelle sijoitetut lapset
- saamelais- ja romanilapset
- uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvat lapset

Lapsen edun ensisijaisuus (LOS 3 art.)

- Lapsen edun ensisijaisuuden varmistaminen **edellyttää tiettyjä menettelytapoja** päätöksenteossa:
 - Punninta ja avoimet perustelut
 - Lapsen näkemysten huomioon ottaminen
 - Päätösten perustuminen tietoon ja asiantuntemukseen

LAVA: Punnintaa päätöksen vaikutuksista lapsen oikeuksien eri osa-alueille

- **Lapsen näkemykset:** millaisia kielteisiä vaikutuksia lapset itse tunnistavat ja niitä ratkaisevat?
- **Lapsen hyvinvointi ja arki:** vaikutukset esim. lepoon, harrastamiseen, leikkiin, liikuntaan, elintasoon, kasvuun ja kehitykseen?
- **Identiteetti ja tausta:** vaikutukset esim. eri alueilla asuviin, erityisten tarpeiden ja tuen toteutumiseen, eri-ikäisille, moninaisille, eri taustaisille ja olosuhteissa eläville lapsille?
- **Perhesuhteiden ja muiden ihmissuhteiden vaaliminen:** vaikutukset esim. perhesuhteisiin, kaverisuhteisiin, syrjäytymisen riskiin?

LAVA: Punnintaa päätöksen vaikutuksista lapsen oikeuksien eri osa-alueille

- **Terveys:** fyysinen ja psyykkinen terveys, tapaturmariskit, oikeus saada terveydenhoitoa jne.
- **Huolenpito, suojaaminen ja turvallisuus:** kasvuympäristön fyysinen ja psyykkinen turvallisuus, suojaaminen väkivallalta ja kiusaamiselta, yksityisyyden suoja jne.
- **Koulutus ja varhaiskasvatus:** koulutuksen laatu, koulumatkat, koulutuksen tavoitteiden toteutuminen, opetuksen saavutettavuus, oikeus erityiseen tukeen jne.
- **Haavoittuva asema,** ks. seuraava dia.

Suomen UNICEFin LAVA -koulutuskokonaisuus 2024

Ilmoittaudu
mukaan!

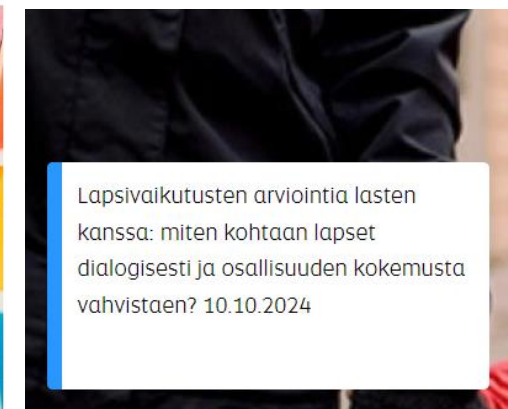
Lapsivaikutusten arvioinnin
perusteet 3.9.2024

Lapsibudjetoinnin perusteet
16.9.2024

Lapsivaikutusten arviointi ja
lapsibudjetointi -työpaja
24.9.2024

Lapsivaikutusten arviointia lasten
kanssa: miten kohtaan lapset
dialogisesti ja osallisuuden kokemusta
vahvistaen? 10.10.2024

**Kiitos,
että olette mukana
rakentamassa
lapsiystävällistä
Suomea yhdessä
UNICEFin kanssa!**

Palautteesi koulutuksesta 😊

www.menti.com

KOODI: 5428 4064

Digipalvelu tukee kuntien ja UNICEFin työtä

The screenshot shows a digital service interface for children's rights. On the left is a navigation menu with the following items:

- Lapsiystävällinen kunta (Child-friendly municipality) logo and UNICEF logo
- NÄIN MALLI ETENEE (How the model works)
- LAPSEN OIKEUDET KUNNASSA (Children's rights in municipalities)
- 1 Johdanto lapsen oikeuksiin (Introduction to children's rights)
- 2 Yhdenvertaisuus (Equality)
- 3 Lapsen etu (Child's best interests)
- 4 Oikeus elämään ja kehittymiseen (Right to life and development)
- 5 Osallisuus (Participation)
- MATERIAALIPANKKI (Material bank)

The main content area features five images with corresponding labels:

- Top left: A young girl with blonde hair looking down, labeled "Johdanto lapsen oikeuksiin" (Introduction to children's rights).
- Top right: A young girl with dark hair smiling, labeled "Yhdenvertaisuus" (Equality).
- Bottom left: A young child smiling in a crowd, labeled "Lapsen etu" (Child's best interests).
- Bottom middle: A young girl holding a small object, labeled "Oikeus elämään ja kehittymiseen" (Right to life and development).
- Bottom right: A group of children holding protest signs, labeled "Osallisuus" (Participation).

Lapsiystävällinen kunta -digipalvelu suomeksi
ruotsiksi

www.lapsiystavallinenkunta.fi
www.lapsiystavallinenkunta.fi/sv

Lähteet ja lisätietoa lapsivaikutusten arvioinnista

- Lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti 14
- UNICEFin Lapsiystävällinen kunta –mallin Lapsen etu ja lapsivaikutusten arviointi –materiaali
- Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä kunnassa -ohjeistus
- Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä – Lapsivaikutusten arviointi, lapsibudjetointi sekä lapset ja nuoret tiedontuottajina hyvinvointialueella -ohjeistus
- LAPE-muutosohjelman Lapsivaikutusten arviointi –materiaali
- Mannerheimin lastensuojeluliiton lapsivaikutusten arviointi –materiaali
- LAVA kouluverkko uudistuksissa: Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja muutosten vaikutukset alueiden elinvoimaan –raportti 2022: KARVI_2922.pdf
- THL: Lapsivaikutusten arviointi
- **Kansallisen lapsistrategian koulutuskokonaisuudet:**
<https://www.eoppiva.fi/kokoelmat/lapsen-oikeudet/>
- Koulutus lapsivaikutusten arvioinnista ja lapsibudjetoinnista

TUTUSTU JA OPI LISÄÄ: www.lapsiystavallinenkunta.fi

Lapsen oikeudet kunnassa

- Lapsen oikeudet kunnan rakenteissa
- Yhdenvertaisuus
- Lapsen etu ja lapsivaikutusten arviointi
- Oikeus elämään ja kehittymiseen
- Osallisuus
 - Näin keräät lasten näkemyksiä

TUTUSTU JA OPI LISÄÄ

- Mallin työvaiheet
- Nykytilan kartoitus ja indikaattorit
- Lapsiystävällinen kunta -digipalvelu ja materiaalit **ruotsiksi**

- **Sitoumus** UNICEFin ja kunnan yhteistyöstä LYK-mallissa
- **Viestintävinkit** Lapsiystävällinen kunta –viestinnän tueksi
- UNICEFin kansainvälinen **Child Friendly Cities** -malli

Ota yhteyttä Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tiimiin

Oona Kareinen
erityisasiantuntija
oonakareinen@unicef.fi
050 543 5032

Sanna Koskinen
erityisasiantuntija
sannakoskinen@unicef.fi
050 576 2293

Johanna Laaja
erityisasiantuntija
johannalaaja@unicef.fi
040721 1515

Mikael Malkamäki
erityisasiantuntija
mikaelmalkamaki@unicef.fi
050 442 5242

Elina Sirén
erityisasiantuntija
elinasiren@unicef.fi
040 588 4391

Minna Suihkonen
erityisasiantuntija, viestintä
minna.suihkonen@unicef.fi
040 5511 055

Erika Turunen
erityisasiantuntija
erikaturunen@unicef.fi
050 321 8625

**Tiimin yhteinen
sähköposti:**
lyk@unicef.fi

jokaiselle lapselle

Kuvat (ellei toisin mainita)
© UNICEF/Hanna-Kaisa Hämäläinen